



Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 12 (225) 2023. g. decembris

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" novembra numurā 2
- Medaļas "Par centību" saņem LLKC darbinieki 2
- Uzsākts starpkultūru maisījumu salīdzinājuma demonstrējums 4
- Substrātā esošo barības vielu koncentrācijas ietekme uz gurķu ražu un kvalitāti ... 6
- Gardi cietie sieri top Krāslavas novada "Šternbergās" 8
- Minimālā alga būs 700 eiro 9
- Par zemnieku nekļūst, bet piedzimst. 10
- Mūsu spēks ir komandā 11
- Pieejams atbalsts mežsaimniecības nozarē 12
- Eiropas labības un piena reģioni 13
- Brīvās tirdzniecības līgums ar Jaunzēlandi 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2024. gada janvārī 14
- Labs džentlmeņa komplekts saimniekojot 15



Foto: no Pixay

AKTUALITĀTES

DATU UZSKAITE UN ANALĪZE – GUDRĀKAI SAIMNIEKOŠANAI

No 2021. gada jūlija līdz 2024. gada martam vairāk nekā simts saimniecību piedalās programmā "Laukiem zelt", ko īsteno Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC).

Viduslatvijas reģionā "Laukiem zelt" programmā piedalās 26 dažādu nozaru saimniecības. To lielākais ieguvums ir iespēja paskatīties uz savu saimniekošanu no malas. Strukturēti salikt esošos datus, izvirzīt mērķus un uzdevumus pa soļiem. Iespēja izmantot gan LLKC iekšējos, gan ārējos ekspertus-konsultantus. Veiksmīgai uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešams izvērtēt saimniecības spējas un resursus, izvirzīt precīzus mērķus, jo rezultāti lielā mērā ir atkarīgi no vadītāja, īpašnieka, dibinātāja. Censties mazināt atkarību no subsīdijām un kāpināt efektivitāti, kā arī nodalīt finanses.

Dzelzavas pagasta z/s "Melderi" īpašnieks Didzis Papenoks saimniec-

cisko darbību uzsāka 2019. gadā. Pamatnozare ir graudkopība, pirmajā gadā apsaimniekoja 30 ha lauksaimniecības zemes, ko pārņēma no mammas. Barkavas agrobiznesa kolēdžā iegūta lauku īpašuma apsaimniekotāja kvalifikācija. Didzim interesē lauksaimniecība, mežizstrāde un medības. 2021. gadā uzsāka daļību programmā "Laukiem zelt", lai veicinātu savas saimniecības konkurētspēju un attīstību. Ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar Viduslatvijas "Laukiem zelt" koordinatori Signi Gailumu. Saņemtas konsultācijas augkopībā un ekonomikā, tās vērtē kā visnoderīgākās. Patlaban tiek apsaimniekoti 116 ha. Audzē ziemas rapsi, kviešus, miežus, griķus un auzas. Ar ES finansējumu izveidojis un modernizējis tehnikas parku. Šobrīd graudkopības nozarē lielākais izaicinājums ir klimata ietekme un tirgus, naudas ieguldījums sēklā, augu aizsardzības līdzekļos un minerālmēslos. Uztraukums – vai tiks atpelnītas

investīcijas. Lai samazinātu risku, daļu sējumu saimnieks ir apdrošinājis. Citiem uzņēmējiem iesaka iet un darīt, saglabāt optimismu, izmantot iespēju piedalīties līdzīgās atbalsta programmās, kur ar koordinatora un nozares eksperta ieteikumiem un attīstības uzdevumiem var uzlabot savas saimniecības izaugsmi, konkurētspēju un efektivitāti.

Savukārt **Kurzemes** pusē gandrīz 30 saimniecības ir jauktā tipa, kas nodarbojas ar graudkopību, pienu un gaļas lopkopību. Ir dārzkopības un augļkopības saimniecības. Lai gan saimniecības ir ar pietiekami lielu pieredzi, tomēr konsultācijās jūtams, ka nepieciešams papildināt zināšanas ar jaunākajām tendencēm lauksaimniecībā, piemēram SEG emisijas samazināšanas pasākumi lauksaimniecībā, par prasībām dzīvnieku labturības nodrošināšanai, par jaunumiem darbā ar augu aizsardzības līdzekļu lietošanu.

► 3. lpp.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020



EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai



AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" NOVEMBRA NUMURĀ

Žurnāla novembra numurā ieskatāties lauksaimniecības preču tirgus īstermiņa prognozēs. Lai arī klimatiskie apstākļi Eiropas lauksaimniekiem šogad nebija labvēlīgi, globālie procesi pārtikas tirgū ir cerīgi. Eiropas Komisija šajā sezonā graudaugu patēriņu prognozē stabilu. Lai arī piena piegādes un arī industriālo produktu cenas nedaudz pieaug, iepirkuma cenas strauji nekāps vājā eksporta dēļ. Savukārt gaļas tirgū tiek prognozēta cenu stabilitāte ar izņēmumu putnu gaļai, kur turpināsies izaugsme.

Ekonomikas rubrikā LLKC ekonomista Raivja Andersona apskats par Polijas piensaimniecību attīstību 2022. gadā. Viens no secinājumiem – lai arī mazās saimniecības ir Polijas piena nozares mugurkauls, tomēr to nākotnes perspektīvas neesot pozitīvas.

Par nepieciešamību apvienoties piena kooperatīviem un attīstības programmas vajadzību nozarei raksta Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas ģenerāldirektors Rolands Feldmanis.

Saimnieku pieredzes rubrikā raksts par SIA "Voldes", kur audzē gaļas liellopus. Uzņēmuma saimnieki Evita Ružāne un Ivars Roze ne tikai eksperimentē ar gaļas liellopu šķimēm, lai iegūtu kvalitatīvu gaļu, bet arī attīsta

krogu "Pernigele" Limbažu novada Liepupē, kur piedāvā pašu audzētus steikus un citus liellopu gaļas ēdienus.

Piensaimniekiem iesakām žurnāla nozaru redaktore un LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas Silvijas Dreijeres rakstu par kukurūzas skābbarības izmantošanu. Savukārt LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta raksta par dzemdes slimību profilaksi slaucamajām govīm, kā arī par rīcību, lai izvairītos no infekciju slimību pārnese no dzīvniekiem uz cilvēkiem.

LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns raksta par kezozes ārstēšanas un profilakses demonstrējumu rezultātiem, kas norisinās SIA "Lestene". Savukārt LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa atklāj, kā norit demonstrējums SIA "Lāses AM" par zīdītājgovju pirmās atnešanās vecuma ietekmi uz to produktivitāti.

Aitkopjiem piedāvājam Latvijas Aitu audzētāju asociācijas vērtēšanas specialistes Dinās Avotiņas rakstu par suņa lomu aitkopības saimniecībā. Turpat arī saimnieku pieredzes apraksts no Diānas Ruņģes saimniecības "Vītiņi", kur tiek veidots Dorperas šķirnes aitu ganāmpulks.

Par iemesliem, kādēļ putni šķauda un kā ar šo ligu tikt galā, raksta Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas pārstāves Anna Ērliha un



Anna Malinene-Litviņenko.

Zirkopības rubrikā LLKC Apgāda redaktore Dace Millere stāsta par Ligiju Bitenieci, kura ir viena no zirgu skašu veidotājām Latvijā.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, grāmatveidības jaunumi, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2024_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. 

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

MEDALAS "PAR CENTĪBU" SAŅEM LLKC DARBINIEKI

Zemkopības ministrs Armands Krauze 16. novembrī svinīgā pasākumā, kas norisinājās par godu Latvijas 105. dzimšanas dienai, pasniedza Zemkopības ministrijas apbalvojumus – medaļas "Par centību", ZM Atzinības rakstus un Zivju fonda Atzinības rakstus nozares pārstāvjiem.

Medaļas "Par centību" saņēma arī trīs LLKC darbinieki: Rēzeknes konsultāciju biroja grāmatvedības konsultante Aina Kupcāne, Administrācijas personāla speciāliste Gunta Keiša un Ekonomikas nodaļas ekonomikas eksperts Raivis Andersons.

ZM apbalvojumus piešķir par ilggadēju, sekmīgu un mērķtiecīgu darbu lauksaimniecībā, pārtikas aprītē, mež-



ZM medaļas saņēmēji (no kreisās): Aina Kupcāne, Raivis Andersons un Gunta Keiša

saimniecībā, zivsaimniecībā un valsts pārvaldē. Tos piešķir arī cilvēkiem, kuri aktīvi iesaistās Latvijas lauku

attīstībā un alternatīvajos lauku attīstības veidos, veicinot nodarbinātību reģionos. 

Foto: Mārtiņš Cimermanis

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ **1. lpp.** Apņēmības pilni jaunie saimnieki jau 2004. gada pavasarī iestādīja ābelīdārzu un nodibināja z/s “**Rozītes**” ar mērķi nodarboties ar lauksaimniecību. Sākumā 3 hektāros tika iestādītas 3600 ābelītes, un auglīkopība kļuva par saimniecības galveno nozari, patlaban saimniecības ābelīdārzi ir 7 ha platībā. Papildus ienākumi saimniecībā tiek gūti, apsaimniekojot 65 ha lauksaimniecības zemes kā primārās lopbarības ražotājam. Nelielu ieņēmumu daļu sastāda arī sniegtie grāmatvedības ārpakalpojumi. Saimniecībā izaudzētie āboli jau 11 gadus ceļo pie bērniem Ventspils novada skolās un bērnudārzos, arī Laidzes, Talsu, Ventspils un Dundagas mācību iestādēs, kur tiek realizēta apvienotā skolu programma “Piens un augļi skolai”. Pārējā raža tiek realizēta tuvējo pagastu veikalos un ražīgākajos gados arī Ventspils un Talsu veikalos, kā arī Rīgas vairumtirdzniecības bāzēs. Saimnieki programmu “Laukiem zelt” vērtē kā ļoti vērtīgu, LLKC konsultanti vienmēr ir atsaucīgi un ieinteresēti palīdzēt. Kurzemes reģiona “Laukiem zelt” koordinatore Inese Kulberga rūpīgi uzklausa saimnieka problēmas un idejas, vienmēr piemeklē vajadzīgos konsultantus-ekspertus, kuri ir gatavi palīdzēt ar savām zināšanām un dot ieteikumus saimniecības veiksmīgai attīstībai. Tieši konsultācijas un ieteikumi ir tie, kas ļauj gan saprast pašiem, vai esam uz pareizā ceļa, gan arī ieraudzīt dažādus aspektus, kurus grūti pamanīt, esot procesos iekšā.

Vidzemes reģionā vairāk nekā 20 saimniecībām notiek konsultācijas un aprēķinu veikšana par papildus nozares iespējamu attīstību saimniecībā, piemēram, siltumnīcu izveidi, stādaudzētavas ierīkošanu, pāreju no piena lopkopības uz gaļas liellopu audzēšanu. Ekonomikas konsultācijās saimnieki saņem gan pašreizējo finanšu novērtējumu un risku analīzi, gan tiek modelēti dažādi nākotnes scenāriji, kas vislabāk atbilst saimnieka nākotnes vīzijai un sasniegdamajam rezultātam. Daļā saimniecību konsultācijas par augsnes analīzēm ļāvušas sagatavot precīzākus mēslošanas plānus. Iegūtas zināšanas par kūtsmēsļu pareizu biokompostēšanu, ko plānots uzsākt gatavot saimniecībā. Saimniekam padziļināta interese par bezapvērsuma metodi labības audzēšanā.

Brīvēzemnieku pagasta z/s “**Kalnēznieki**” nodarbojas ar piena lopkopību. Īpašniece Rudīte Gadiške kopā ar dēlu Ingusu apsaimnieko 60,49 ha LIZ,



Foto: no saimniecības arhīva

Ābolu raža zemnieku saimniecībā “Rozītes”

ko aizņem zālāji, ko izmanto lopbarības ražošanai. Uzsākot dalību programmā “Laukiem zelt”, saimniecībā bija 14 slaucamas govys un izslaukums nedaudz pārsniedza 7000 kg piena no govys gadā. Šobrīd saimniecībā ir 58 dažāda vecuma liellopi, tajā skaitā 19 slaucamas govys, un vidējais izslaukums palielināts līdz 8613 kg no govys gadā. Saimniecībā nepieciešama jaunas tehnikas iegāde un lopu novietnes paplašināšana, kā arī apstrādājamās zemes platības palielināšana. Inguss uzskata, ka programma “Laukiem zelt” viņu saimniecībai ir milzīgs atbalsts, viņš priecājas par to, ka izdevies sakārtot dažādu nepieciešamo dokumentāciju, kam pašam nepietiek laika un zināšanu. Ingusam patīk, ka projektā viņu virza dažādiem saimniecības attīstības uzdevumiem, rezultātā palielinājies vidējais izslaukums, ganāmpulks kļuvis veselīgāks. Inguss atzinīgi novērtē to, ka konsultācijas tiek piedāvātas viņam izdevīgā laikā, iepriekš vienojoties. Visvairāk noderējušas lopkopības konsultācijas, jo, veicot dažādus ieteiktos pasākumus, palielinājies saimniecības apgrozījums. Iesaistoties projektā, viņš nav cerējis, ka tas būs tik vērtīgi, un saka milzīgu paldies Vidzemes reģiona “Laukiem zelt” koordinatorei Dacei Siliņai.

No **Latgales un Zemgales** gandrīz 30 saimniecībām vairāk ir graudu audzēšana, un arī šiem saimniekiem ir pietiekoši daudz izaicinājumu inflācijas un ierobežoto resursu dēļ. Saimniecībās tiek sniegtas padziļinātas ekonomiskās analīzes konsultācijas, lai salīdzinātu katra uzņēmēja efektivitāti pret tirgu un

iepriekšējām ražām, un noteikti piesardzīgākie ir riskantākie scenāriji. Svarīgākais ir tas, ka saimniecība tiek izvērtēta kompleksi – kā veicas visās jomās: vadībā, finanšu pārvaldīšanā, ražošanā, realizācijā utt., un tiek piedāvāti nepieciešamie risinājumi, iesaistot dažādu nozaru konsultantus.

LLKC programmas ietvaros pēta arī labākos veidus, kā ar individuālām konsultācijām visveiksmīgāk palīdzēt saimniecībām attīstīt konkurētspēju un efektivitāti un sasniegt nākamās līmeņus biznesā. Programmas ietvaros aizvien vairāk tiek ieraudzīts, ka tieši datu uzskaitē un analīzē ļauj pieņemt daudz pārdomātākus lēmumus un saimniekot gudrāk pat izaicinošos apstākļos. Saimnieki tiek aicināti vērsties pie koordinatoriem un saņemt atbalstu savu mērķu sasniegšanā, izmantojot eksperta konsultācijas biznesa zināšanu un prasmju pilnveidošanai vadībzinībās, ekonomikā, mežsaimniecībā, lopkopībā, auglīkopībā, grāmatvedībā un finanšu analīzē. **LL**

Konsultāciju nodrošināšana uzņēmumu izaugsmes un konkurētspējas veicināšanai Latvijas Lauku attīstības programmas pasākumā “Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldes un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” (ID Nr. ZM/2020/19_ELFLA). Noslēgts 08.04.2021. līgums starp LAD un LLKC Nr. 10.2.1-20/21/P12. Projekta Nr.21-00-A00201-000001.



Terēze RIEKSTIŅA,
LLKC Klientu apkalpošanas
atbalsta daļas vadītāja,
e-pasts:
tereze.riekstina@llkc.lv,
tālrunis: 29269931

AUGKOPIĒBA

UZSĀKTS STARPKULTŪRU MAISĪJUMU SALĪDZINĀJUMA DEMONSTRĒJUMS

Augsnes auglības saglabāšana un uzlabošana ir viens no galvenajiem nosacījumiem ilgtspējīgā lauksaimniecībā. Augsnes auglība lielā mērā ir atkarīga no augsnes struktūras un pieejamajām barības vielām.

Lielā nozīme ir organiskās vielas daudzumam augsnē, augu maiņai un arī veģetācijai, jo augi saista barības elementus, neļaujot tiem izskaloties un piesārņot ūdenstilpes, radīt apdraudējumu videi un zaudējumus lauksaimniekam. Tie ir iemesli, kāpēc pēdējā laikā aizvien lielāka uzmanība tiek pievērsta starpkultūrām.

Starpkultūras parasti sēj pēc pamatkultūrauga novākšanas, bet to var darīt arī pirms ražas novākšanas, sējot pasējā. Starpkultūras darbojas kā uztvērējauģi, kas aug un turpina uzņemt augiem pieejamos barības elementus, kas palikuši augsnē pēc pamatkultūrauga novākšanas.

Lai praktiski nodemonstrētu dažādu starpkultūru maisījumu – ar un bez tauriņziežiem – audzēšanas ietekmi uz augsnes kvalitāti un pēckultūru, kā arī izvērtētu to piemērotību atšķirīgu reģionu klimatiskajiem apstākļiem, LLKC Saldus un Madonas konsultāciju biroji sadarbībā ar saimniecībām Kurzemes un Vidzemes reģionos 2022. gada rudenī ierīkoja demonstrējumu “Dažādu starpkultūru maisījumu audzēšana, ietekme uz augsnes auglību un pēckultūras ražu dažādos Latvijas reģionos”. Demonstrējums ilgs līdz 2025. gada septembrim.

Demonstrējuma uzdevumi:

- ierīkot demonstrējumu integrētās saimniecībās dažādos reģionos un salīdzināt sekojošus variantus:
 - līdzšinējais standarta paņēmieni – rugaine,
 - starpkultūras augu maisījums bez tauriņziežiem,
 - starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 50%,
 - starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 20–30%,
 - veikt augsnes auglības izvērtējumu,
 - veikt ražas novērtējumu pēckultūrai,
 - veikt demonstrējuma ekonomisko novērtējumu, īpaši izvērtējot ieņēmumu palielinājumu vai samazinājumu.



Foto: Ilze Skudra

Demonstrējuma lauka dienas dalībnieki z/s “Briežkalni”

Demonstrējums tika ierīkots divās saimniecībās: Madonas novada Ošupes pagasta zemnieku saimniecībā “Briežkalni” un Saldus novada Zirņu pagasta zemnieku saimniecībā “Grāveļi”. Abās saimniecībās tika ierīkoti demonstrējuma šādi varianti:

- 1) rugaine – kontrole;
- 2) starpkultūras augu maisījums bez tauriņziežiem, “Starpkultūra” (eļļas rutks 50%, sinepes 40%, facēlija 10%), SIA “Kraštmaļi sēklas”, izsējas norma 25–30 kg/ha;
- 3) starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 50%, “Zaļai zemei S2” (eļļas rutks 25%, baltās sinepes 10%, griķi 15%, vasaras vīķi 35%, sējas zirņi 15%), SIA “Latvijas Šķirnes sēklas”, izsējas norma 15–20 kg/ha;
- 4) starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 20–30%, “Zaļai zemei S6” (griķi 30%, viengadīgā airene 15%, vasaras vīķi 30%, auzas 25%), SIA “Latvijas Šķirnes sēklas”, izsējas norma 15–25 kg/ha.

Madonas novada saimniecībā “Briežkalni” starpkultūru demonstrējums tika ierīkots pēc vasaras kviešiem ‘KWS Akvilon’, kas tika iesēti 2023. gada maija sākumā. Veikti sējuma kopšanas agrotehniskie pasākumi: AS 15 dots minerālmēslojums NPK 15-15-15–250 kg/ha; AS 20 divdīgļlapju nezāļu ierobežošanai lietots herbicīds Galistop

200 – 0,6 l/ha; AS 33 dzeltenplanku mainības un graudzāļu miltasas ierobežošanai sistēmas iedarbības fungicīds Balaya – 1 l/ha; cerošanas beigās dots amonija sulfonitrāts (N:S 30-7) papildmēslojums 200 kg/ha; AS 32 dots ārpussakņu mēslojums 1 l/ha YaraVita Gramitrel (N 3,9%, MgO 15,2%, Cu 3%, Mn 9,1%, Zn 4,9%) kopā ar ārpussakņu mēslojumu 1 l/ha YaraVita Universal Bio (N 8,5%, P₂O₅ 3,4%, K₂O 6%, B 0,02%, Cu 0,1%, Mn 0,11%, Mo 0,03%, Zn 0,06%), no alģēm izdalīti fitohormoni.

Sausās pavasara un vasaras pirmās puses ietekmē vasaras kvieši vēlū sadīga, bet nokrišņiem bagātais jūlijs aizkavēja kviešu nogatavošanos un kulšanu. Pēc ražas novākšanas augusta beigās tika noņemti augsnes paraugi. Iegūti rādītāji: pH KCL 6,5 – optimāls; K₂O 406 mg/kg – augsts; P₂O₅ 131 mg/kg – vidējs; N-3620 mg/kg – optimāls; mikrobioloģiskā aktivitāte 87 mg N/kg – vidēja; organiskās vielas saturs – 4,2%. Augsnes tilpummasa noteikta 3 dziļumos: 5–10 cm – 1,42 g/cm³, 10–15 cm – 1,55 g/cm³, 15–20 cm – 1,49 g/cm³.

Starpkultūru sēja saimniecībā tika veikta augusta beigās, izsējas norma “Starpkultūra” – 28 kg/ha, “Zaļai zemei S2 un S6” – 20 kg/ha. Augsni pirms sējas apstrādāja ar rugaines

► 5. lpp.

4. lpp.

kultivatoru (atbilstoši augsnes mitrumam un sakārtai, dodot priekšroku šim agregātam) 8–10 cm dziļumā. Visi starpkultūru varianti sadīga salīdzinoši strauji un vienmērīgi vidēji 8 dienu laikā. Augu biomasa katram variantam trīs vietās 1 m² platībā tika noteikta 12. oktobrī, iegūtie rezultāti “Starpkultūra” 3,10 kg/m², “Zaļai zemei S2” 1,20 kg/m², “Zaļai zemei S6” 0,90 kg/m².

Kopumā var secināt, ka pirmais demonstrējuma gads z/s “Briežkalni” ir izdevies, bet nākamajā gadā jāvērtina iesēt agrāk, lai iegūtu lielāku starpkultūru biomasu, jo tad tās spēš vairāk uzlabot augsnes auglību, dos lielāku iespaidu uz nākamā kultūrauga ražas pieaugumu, kvalitātes uzlabošanu, kā arī spēš akumulēt vairāk barības vielu, ierobežot nezāles.

Saldus novada Zirņu pagasta zemnieku saimniecībā “Grāveļi” demonstrējuma lauks pirms starpkultūras sējas tika sadiskots 8–10 cm dziļumā. Aprīļa beigās iesēti vasaras kvieši ‘KWS Akvilon’ 1,4 ha platībā. Veiktie kopšanas darbi: dots mēslojums NPK 15-15-15 300 kg/ha un papildmēslojumā karbamīds (N-46,5%) – 300 kg/ha. Augu aizsardzībā, lai ierobežotu rudzupuķi, sārtu panātri, ganu plikstiņu, tūruma kumelīti, lietots herbicīds Mustangs s.e. 0,5 l/ha, kā arī izmantots augu augšanas regulators Cycocel 750 –1,0 l/ha, bet dzeltenplankumainības ierobežošanai – fungicīds Orius 250 EW 1,0 l/ha.

Ilgstošs lietus aizkavēja vasaras kviešu novākšanu, nokūla tikai 8. septembrī. Pirms starpkultūru sējas tika ņemti augsnes paraugi. Noteikti rādītāji: pH-6,9 – optimāls; K₂O 265 mg/kg – augsts; P₂O₅ 94 mg/kg – zems; N1040 mg/kg – optimāls; mikrobio-



Foto: Anita Berziņa

Z/s “Grāveļi” vērtē starpkultūras

loģiskā aktivitātē 58 mg N/kg – zema; organiskās vielas saturs 1% – zems. Augsnes tilpummasa noteikta 3 dziļumos: 5–10 cm – 1,713 g/cm³, 10–15 cm – 1,705 g/cm³, 15–20 cm – 1,697 g/cm³.

Laikapstākļu dēļ starpkultūras maisījumus iesēja novēloti, tikai 16. septembrī. Izsējas norma “Starpkultūra” – 28 kg/ha, “Zaļai zemei S2 un S6” – paaugstināta līdz 57 kg/ha. Veicot fenoloģiskos novērojumus, pirmie uz lauka sadīga sārņaugi – vasaras kvieši, bet 26. septembrī krustziežiem novērota lapu veidošanās stadija. Oktobra vidū bija salnas un griķi nosala. Katram starpkultūru variantam 22. oktobrī tika noteikta augu biomasa, iegūtie rezultāti “Starpkultūra” – 0,7 kg/m², “Zaļai zemei S2” – 0,39 kg/m², “Zaļai zemei S6” – 0,29 kg/m². Starpkultūru biomasa iegūta zema, jo palielinātu nokrišņu dēļ sēja tika krietni aizkavēta. Augstākā biomasa 22.10.23. iegūta variantā “Starpkultūra”, kura sastāvā bija eļļas rutks 50%, sinepes 40%, facēlija 10%.

Kopumā var secināt, ka optimālai starpkultūru attīstībai ļoti svarīgi ir ievērot sējas laiku, kā arī nepieciešams precizēt izsējas normu mazām platībām, lai varētu vienmērīgi izsēt plānoto sēklu daudzumu. Praksē svarīgi izvērtēt arī starpkultūru maisījumā iekļautās sugas un to īpatnības, pievēršot uzmanību sugu radniecībai, lai izvairītos no slimību un kaitēkļu iespējamās invāzijas, kā arī nodrošinātu iespējami augstāku biomasas veidošanos konkrētos apstākļos. Šis gads uzskatāmi parādīja, ka novēlotas sējas gadījumā daudz drošāk ir izvēlēties krustziežu dzimtas augus, jo tie ir salizturīgāki, bet nav labākā izvēle rapšu augsekās. Savukārt griķi, kas iekļauti abos “Zaļai zemei” maisījumos, ir ļoti labs komponents starpkultūru maisījumos, jo nav radniecīgi citiem kultūraugiem, ir ātraudzīgi, spēj uzņemt augu barības vielas no augsnes esošajiem grūti šķīstošajiem savienojumiem, bet ir jutīgi pret salnām, tāpēc īpaša uzmanība pievēršama sējas termiņiem. Diemžēl šī gada vēlā sēja neļāva izpausties griķu potenciālam.

Demonstrējumā nākamā gada pavasarī tiks sēti vasarāji un noteikta dažādu starpkultūru maisījumu ietekme uz pēcaugu ražību, attīstību un augsnes rādītāju izmaiņām. 

Demonstrējums “Dažādu starpkultūru maisījumu audzēšana, ietekme uz augsnes auglību un pēckultūras ražu dažādos Latvijas reģionos” ierīkots LAP 2014.-2020. apakšpasākumā “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”. LAD līguma Nr. 10 2.1-20/22/P29 (14. lote). Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.



Alise LUTINSKA,
LLKC Madonas biroja
augkopības konsultante
Tāl. 29845958
e-pasts:
alise.lutinska@llkc.lv



Karīna DEŅISOVA,
LLKC Saldus biroja
augkopības konsultante
Tāl. 29900405
e-pasts:
karina.denisova@llkc.lv



Sarmīte RANCĀNE,
Ph. D.,
LBTU vadošā pētniece
e-pasts:
sarmite.rancane@lbtu.lv



Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

AUGKOPIBA

SUBSTRĀTĀ ESOŠO BARĪBAS VIELU KONCENTRĀCIJAS IETEKME UZ GURĶU RAŽU UN KVALITĀTI

Patlaban Eiropas Savienībā tiek ieviesta jauna vidi saudzējoša politika “Zaļais kurss”, lai veidotu vidi draudzīgu saimniekošanu. Lai sasniegtu šo mērķi, ir paredzēts samazināt arī mēslošanas līdzekļu patēriņu lauksaimniecībā. Minerālmēsļu lietojuma optimizācija dārzeņu audzētājiem rada salīdzinoši lielu izaicinājumu. LLKC sadarbībā ar Kuldīgas novada Vārmes pagasta piemājas saimniecību “Blāzmas” 2022. gada pavasarī uzsāka demonstrējumu segtajās platībās, kas ilgs trīs gadus. Demonstrējumam tika izvirzīta hipotēze, ka barības vielu nodrošinājums augsnē ietekmē dārzeņu ražu un kvalitāti. Mērķis – analizēt barības vielu efektīvu izmantošanu.

Mērķa sasniegšanai arī 2023. gada pavasarī ierīkots demonstrējums segtajās platībās ar šādiem variantiem:

- līdzšinējais standarta paņēmieni – gurķu audzēšana ar sāļu koncentrāciju (EC) 2,5 mS/cm jeb ~0,5 g/l;
- gurķu audzēšana ar zemu sāļu koncentrāciju (EC) 2,0 mS/cm jeb ~0,3 g/l;
- gurķu audzēšana ar augstu sāļu koncentrāciju (EC) 3,5 mS/cm jeb ~0,7 g/l.

Kopējā demonstrējuma platība ir 60 m², katra varianta lielums ir 10 m². Gurķi tika audzēti *Lafloras* kūdras substrātā KKS-1, kur pH tika nodrošināts no 5,5 līdz 6,5. Barības vielas tika nodrošinātas atbilstoši katram demonstrējuma variantam. Gurķiem katru dienu deva mēslojumu, kas sastāvēja no oranžā kristalona (6:12:36+micro) un Ca(NO₃)₂ attiecībā 1:2 atbilstoši variantiem:

- variants – kontrole, augsne ar normālu barības vielu nodrošinājumu. Apdobē katru dienu tika izlietoti 210 g minerālmēslojuma.
- variants – augsne ar zemu barības vielu nodrošinājumu. Apdobē katru dienu tika izlietoti 140 g minerālmēslojuma.
- variants – augsne ar augstu barības vielu nodrošinājumu. Apdobē katru dienu tika izlietoti 280 g minerālmēslojuma.

Lai augsnē barības vielu nodrošinājums būtu tikai vienīgais atšķirīgais faktors, demonstrējumu sākotnēji tika plānots veikt segtajās platībās, kur visi



Foto: Edgars Čirša

Demonstrējums piemājas saimniecībā “Blāzmas” – gurķi apmēram nedēļu pēc iestādišanas

1. tabula. Gurķu šķirņu ķīmisko analīžu rezultāti atkarībā no barības vielu nodrošinājuma

Rādītājs	Varianti					
	Alpaka F1 zems	Alpaka F1 vidējs	Alpaka F1 augsts	Dirigent F1 zems	Dirigent F1 vidējs	Dirigent F1 augsts
Nitrātu saturs, mg/kg	30,0	50,0	80,0	30,0	50,0	90,0
Sausna, %	2,9	3,3	3,5	2,4	2,2	2,7
Slāpekļis, %	2,38	2,55	2,93	2,13	2,63	2,98
Fosfors, %	0,33	0,34	0,43	0,4	0,41	0,46
Kālijs, %	3,23	2,73	3,35	3,05	2,92	3,38
Magnijs, %	0,42	0,3	0,36	0,4	0,37	0,33
Kalcijs, %	0,98	0,68	0,77	0,99	0,9	0,76

pārējie faktori (augšnes un gaisa mitrums, mēslošana, temperatūra) ir vienādi un kontrolējami iespēju robežās. 2023. gada 19. aprīlī tika iesēti gurķi podiņos (12 cm). Iesēja divas šķirnes – ‘Dirigent’ F1 un ‘Alpaka’ F1, lai no katras šķirnes iegūtu 70 stādus, lai katrā variantā būtu vismaz 20 stādi. Pēc gurķu iesēšanas tika sagatavotas kūdras renes atbilstoši demonstrējuma variantiem. Katram gurķu stādam bija vismaz 15 l kūdras. Sagatavojot kūdras renes, kūdras apjoms var būt arī mazāks (pat 5 l), bet mēs izvēlējamies vairāk, jo citādi saknēm nav, kur izplesties, stādi savā starpā izteikti konkurē par barības vielām un ūdeni. Pie maza kūdras apjoma karstā un saulainā laikā augiem ir grūti nodrošināt mitrumu, jo kūdras renes ļoti ātri izkalst un tās ir ļoti intensīvi jālaista.

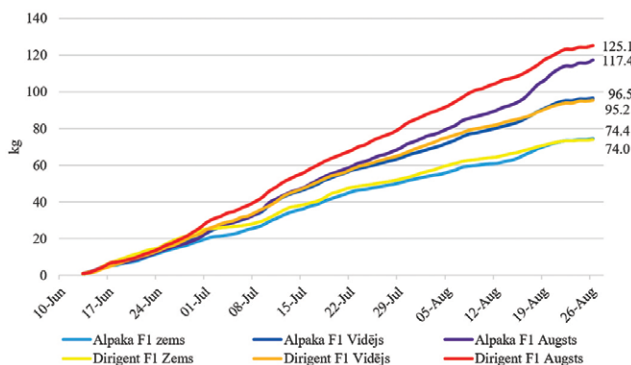
Pēc kūdras reņu sagatavošanas tika ievilkta laistīšanas sistēma. Tajā iz-

mantoja pilināmās caurulītes, un visa sistēma bija kopīga visai siltumnīcai. Laistīšanas sistēmā padeva tīru ūdeni vairākas reizes dienā atkarībā no nepieciešamības. Mēslojumu augiem nodrošināja ar lejkannu katru rītu atbilstoši katram variantam.

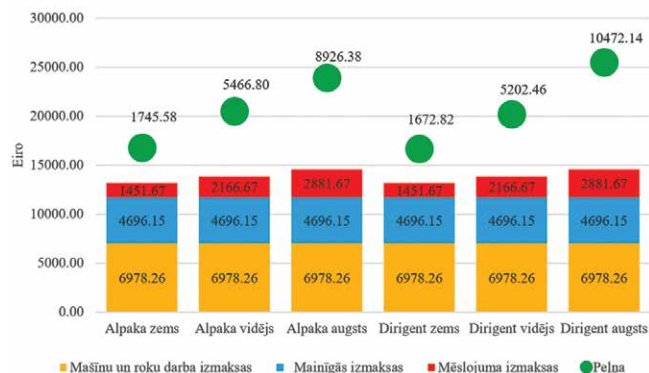
Gurķu stādus 22. maijā izstādīja siltumnīcā ar 3–5 īstajām lapām. Demonstrējuma siltumnīcai nav nodrošināta apkure un tā atrodas zemā vietā, kur parasti ir lieli aukstuma rekordi. Tāpēc šogad gurķu stādi tika izstādīti 10 dienas vēlāk, jo pagājušā, 2022. gadā, stādi tika izstādīti ātrāk un ļoti cieta salnās, kā rezultātā apstājās augšana un attīstība uz vairākām nedēļām, šogad tādu kļūdu nepieļāvam.

Gurķu stādi neatkarīgi no šķirnes un mēslošanas varianta līdz ražošanas sākumam (13. jūnijs) auga un attīstījās vienādi. Gurķiem sākot ražot, sāka

► 7. lpp.



1. att. Gurķu kumulatīvā raža demonstrējuma variantos, kg/10 m²



2. att. Gurķu bruto segums demonstrējuma variantos siltumnīcā, eiro/1000 m²

6. lpp.

parādīties atšķirības to augšanā. Proportcionāli dotajam mēslojuma daudzumam gurķu stādi veidoja atvases, respektīvi, jo vairāk tika dots mēslojums, jo vairāk veidoja atvases, kas, protams, pēc tam ļoti atspoguļojās ražā.

No kaitēkļiem bija sastopama tiklērce. Augusta sākumā parādījās tiklērču bojājumi uz gurķu lapām. Tiklērce bija sastopama visos variantos. Ierobežošanai tika izmantots *NeemAzal*, bet šis augu aizsardzības līdzeklis nebija efektīvs, un tiklērce ļoti agresīvi izplatījās. Novērojām, ka tiklērce vistraucāk izplatījās variantā ar zemu barības vielu nodrošinājumu, bet vislētāk variantā ar augstu barības vielu nodrošinājumu. Iespējams, ka barības vielu nodrošinājumam arī ir kāda ietekme uz tiklērces izplatību. Augusta beigās tiklērce bija pārņēmusi gandrīz visu siltumnīcu un viss stādījums praktiski tika iznīcināts.

Demonstrējumā ražai ir lielākā nozīme – gan tās daudzumam, gan kvalitātei. Raža tika vākta katru dienu un uzskaitīta kvantitatīvi. Gurķu augļu vidējais svars bija ~100 g.

Ražas paraugs no katra varianta tika nogādāts laboratorijā, kur noteiktas to kvalitatīvās īpašības (nitrāti, šķīstošā sausna, slāpeklis, fosfors, kālijs, magnijs, kalcijš (1. tabula). Veicot datu matemātisko analīzi, divos parametros tika konstatētas būtiskas atšķirības. Salīdzinot šķīstošās sausnas daudzumu, pierādījās, ka šķirne 'Alpaka' F1 ir saldāka par šķirni 'Dirigent' F1. Konstatēts, ka mēslošanas variantam ir būtiska ietekme uz nitrātu saturu. Pārējos parametros nav būtisku atšķirību.

Aizvadītajā gadā augsta barības vielu nodrošinājuma gadījumā nedaudz tika pārsniegts pieļaujamais nitrātu saturs gurķu augļos, šogad mēs-

lošanas receptē minimāli palielinājām fosfora daudzumu, lai nepārsniegtu maksimāli pieļaujamo nitrātu saturu.

Veicot datu matemātisko analīzi gurķu ražas kvantitatīvajiem datiem, starp šķirnēm netika konstatētas būtiskas atšķirības ražas apjomā, bet bija būtiskas atšķirības starp mēslošanas variantiem. Augsnē atrodies vairāk barības vielām, attiecīgi tiek iegūta lielāka raža (1. att.).

Tā kā ražas lielums būtiski atšķiras atkarībā no mēslošanas varianta, tad arī peļņa būtiski atšķiras pa mēslošanas variantiem (2. att.).

Demonstrējumā ražai ir lielākā nozīme – gan tās daudzumam, gan kvalitātei

Visos variantos darbaspēka izmaksas ir vienādas, kas ir 6978,26 eiro. Savukārt mainīgās izmaksas ir atšķirīgas. Tajās atšķirīgais faktors ir minerālmēsli. Ražas lielums visos variantos ir atšķirīgs, kas kopvērtējumā ietekmē kopējo peļņu. Gurķu augļi vidēji tika pārdoti par 2,00 eiro/kg.

Mēslošanas variantā ar vidēju barības vielu nodrošinājumu (kontrolē), mēslojuma izmaksas ir 2166,67 eiro uz 1000 m². Audzējot šajā variantā, iegūta peļņa 'Alpaka' F1 ir 5466,80 eiro uz 1000 m² un 'Dirigent' F1 – 5202,46 eiro/1000 m².

Audzējot ar zemu barības vielu nodrošinājumu, audzēšanas kopējie izdevumi ir par 5,17% mazāki kā kontroles variantā. Lietojot mazāk

mēslojuma, tiek iegūta mazāka raža, līdz ar to arī mazāka peļņa. Peļņa šķirnei 'Alpaka' F1 ir 1745,58 eiro uz 1000 m², kas ir par 68,1% mazāka kā kontroles variantam. Peļņa šķirnei 'Dirigent' F1 ir 1672,82 eiro uz 1000 m², kas ir par 67,8% mazāka kā kontroles variantam.

Audzējot gurķus ar augstu barības vielu nodrošinājumu, audzēšanas kopējie izdevumi ir par 5,17% lielāki kā kontroles variantā. Lietojot vairāk mēslojuma, tiek iegūta lielāka raža un peļņa. Peļņa šķirnei 'Alpaka' F1 ir 8926,38 eiro uz 1000 m², kas ir par 63,3% lielāka kā kontroles variantam. Peļņa šķirnei 'Dirigent' F1 ir 10472,14 eiro uz 1000 m², kas ir par 101,3% lielāka kā kontroles variantam.

Pēc šī gada iegūtajiem datiem var redzēt, ka augu mēslošana ļoti būtiski ietekmē kopējo ražu un peļņu. Salīdzinot ar 2022. gadu, šogad raža bija mazāka. To ļoti būtiski ietekmēja tiklērce, kas parādījās augusta sākumā. Tiklērce postījumi samazināja potenciāli iegūstamo ražu augustā un liedza iegūt ražu visu septembri.

Salīdzinot šķirnes: 'Dirigent' F1 (125,1 kg/m²) bija izteikti ražīgāka par šķirni 'Alpaka' F1 (117,4 kg/m²), ar augstu barības vielu nodrošinājumu. Variantos ar vidēju (attiecīgi 74,4 kg/m² un 74,0 kg/m²) un zemu (attiecīgi 96,5 kg/m² un 95,2 kg/m²) barības vielu nodrošinājumu nav izteiktas atšķirības starp šķirnēm.

Demonstrējums tiks turpināts arī nākamajā gadā. **LU**



Edgars CIRŠA,
LLKC Kuldīgas biroja
augkopības konsultants
e-pasts:
edgars.cirsa@llkc.lv
tālrs. 25521005

MĀJRAŽOŠANA

GARDI CIETIE SIERI TOP KRĀSLAVAS NOVADA "ŠTERNBERGĀS"

Septembra nogalē man bija gods piedalīties pasākumā, kurā Krāslavas novada Kalniešu "Šternbergu" mājražotāja Ludmila Peculeviča un Krāslavas novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Gunārs Upenieks svinīgi pārgrieza tradicionālo sarkano lentīti, atklājot šogad izveidoto cieto sieru ražotni.

Tās būvniecību ģimene finansēja no saviem līdzekļiem, bet aprikojumu iegādājās LAD projekta "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, atbalstot mazās lauku saimniecības" ietvaros.

Ludmila kopā ar vīru Rihardu viesus – novada domes amatpersonas, uzņēmējus un lauksaimniekus – sagaidīja plašajā pagalmā.

"Tas, kas šodien notiek, man šķiet kā īsts brīnums vai burvestība," stāstīja Ludmila. "Sāku analizēt, kad man iedegās zaļā gaisma, laikam viss sākās pirms 33 gadiem. Vispirms, pateicoties mīlestībai pret vīru, pēc tam, kad vīrs mani atveda šurp, pret šo vietu, kuru iemīlēju uzreiz. Atbraucām jūnijā, vietējie svinēja Jāņus, skanēja dziesmas, mūzika, alus lija straumēm, un visur bija dažādi sieri. Man patika šeit viss – vieta, daba, cilvēki, un sagribējās palikt. Biju gatava šurp pārcelties, pat uz māju bez ērtībām. Man patika lauksaimniecība, lai gan pati esmu pilsētniece, bet atbraucu un uzreiz gribējās iet kūti, slaukt govīs. Tajā sajutu neizstāstāmu brīvību, lai gan man pirms tam viss bija labi – strādāju Rīgā Baltijas dzelzceļā".

Ludmila ir dzimusi Viļņā, Lietuvā. Savulaik ģimene pārcēlās uz Rīgu, jo viņas dzimtai bija Latvijas saknes. Ar savu nākamo vīru Rihardu Ludmila iepazinās darbā, bet Rīgā jauniešiem nebija kopīgas dzīvesvietas, tāpēc viņi pārcēlās uz Riharda dzimtajiem Kalniešiem. Gāja laiks, piedzima bērni. Gadi ritēja strauji, gribējās kaut ko vairāk par vienkāršu darbu.

Sapnis vai brīnums

Kādā no siltajiem vasaras vakariem, sēžot ezera krastā, Ludmila pieķēra sevi pie domas, ka vēlētos darīt ko interesantu un noderīgu. "Es pat nedomāju par materiālo pusi. Atnācu mājās un uzrakstīja savu vēlēšanos uz lapiņas, bet pēc mē-



Foto: no Ludmilas Peculevičas personīgā arhīva

**Ludmila Peculeviča
priecīga par savu saražoto produkciju**

neša sāku mēģināt gatavot sieru."

Drīz, pavisam nejauši, Ludmila ieraudzīja Olgas Jelisejevas video par mājas sieru gatavošanu. Šī ideja iepatikās, viņa aizrāvās un pamazām sāka siet vienkāršus mājas siera. Bija vēlme gatavot cieto šķirņu siera. Ludmila saprata, ka trūkst zināšanu un ir jāpilnveidojas šajā jomā. Sameklēja un pabeidza četru mēnešu tiešsaistes kursu. "WhatsApp" veidoja dialogu ar pasniedzējiem un citiem pieredzējušiem siera meistariem, pārrunāja siera gatavošanas noslēpumus un izvērtēja savas kļūdas. Piens, izrādījās, ir sarežģīts produkts, patiesībā – īsta

mikrobioloģija. Vēlāk pievērsās mikrobioloģijai, jo siers sākumā neizdevās, viņa saprata, kas tās ir cieši saistītas lietas. Ludmilai nezuda iedvesma pat tad, kad siers nesanāca.

Maģisks process

Maģiskais siera vārīšanas process Ludmilu ļoti aizrāva. Viņa nopirka speciālu ledusskapi, citu nepieciešamo aprīkojumu, ieraugu un fermentus. Vienu dienu, slaucot govīs, iedomājās, būtu labi aizbraukt kādā pieredzes braucienā pie citiem sieru darinātājiem. Pēc pāris dienām viņai piezvanīja pagasta konsultante ar piedāvājumu aizbraukt uz kazu fermu Madonas pusē – tā bija pirmā vieta Latvijā, kur Ludmila redzēja, kā saimnieki darina cieto sieru. Tas bija ikdienišķs pieredzes apmaiņas brauciens un vienlaikus spilgts piemērs tam, cik nozīmīgu piensumu var gūt no šāda brauciena, ja tajā dodas konkrēta mērķa vadīts dalībnieks.

Ludmila stāsta: "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Krāslavas biroja konsultante Terēza Brazeviča

► 9. lpp.



Tiek cepts Halumi siers

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

8. lpp.

sadzirdēja manu stāstījumu blakus sēdētājam, ieraudzīja manas degošās acis un aicināja autobusā līdzbraucējiem pastāstīt, kā darīnu Halumi sieru. Tas ir siers cepšanai, un es tikai nesen biju iesākusi to ražot. Tā izrādījās mana pirmā publiskā lekcija. Savukārt, kad novada pašvaldība man pasniedza diplomu kā siera darinātājai, tas man bija ļoti nozīmīgs panākums – sajutu milzīgu uzticību un sapratu, ka tas ir liels avanss.”

Ludmilai burtiski pieauga spārni. Piedāvājums startēt projektā

2021. gada nogalē no LLKC Krāslavas biroja nāca negaidīts piedāvājums, un vēl lielāks pārsteigums bija, kad to Lauku atbalsta dienests atbalstīja – pirmajā brīdī nezināja, priecāties vai raudāt, jo saprata, ka vienlaikus ar piešķirto finansējumu iekārtām nāk liela atbildība. Ģimenē tika nolemts, ka vīrs ar dēlu ražotnes ēku uzbūvēs no saviem iekrātajiem līdzekļiem.

Viss iecerētais izdevās

Patlaban jaunajā siera darītavā pie jaunajām iekārtām Ludmila starodama un ar prieku stāstīja ražošanas tehnoloģisko procesu un daļējās cietā siera tapšanas noslēpumus. Sieram tiek izmantots tikai pašas saimniecībā slaukts piens, vasarā tie ir kādi 60 līdz 70 litri piena dienā. No 80 litriem piena sanāk divi siera rituļi, katrs pa četriem kilogramiem. Jo ilgāk siers tiek nogatavināts, jo vairāk zaudē svaru – aptuveni 30%. Sieru glabā atsevišķā ledusskapī, atbilstošā temperatūrā un mitrumā, kas ir būtiski siera uzglabāšanai.

Kvalitātei svarīgs pH līmenis, tāpēc Ludmila jau pēc pirmās nopelnītās naudas Līgo svētku tirdziņā iegādājās apa-

rātu pH līmeņa mērīšanai, pH līmenis svarīgs visā siera pagatavošanas procesā no piena līdz pat pārdošanas brīdim.

Ludmila: “Es veicu visu mērījumu pierakstus paškontrolei, pēc pusgada siera nogaršoju, ja sajūtu, ka tas nav izdevies, skatos pierakstos un meklēju savu kļūdu. Siera ražošanas specifika ir tāda, ka kļūdu nevar saprast uzreiz, tikai pēc ilgāka laika. Tāpēc process ir aizraujošs.”

Mājražotājas Ludmilas Peculevi-



Sieri pārtop dažādos gardos produktos

čas piedāvājumā ir dažādu nogatavinātības pakāpju cietais siers, siera bumbiņas, kas bagātinātas ar dažādām garšvielām. Siers cepšanai. Iepriekš piesakoties, mājražotāja piedāvā dažādu siera degustāciju un ekskursiju pa saimniecību un siera ražotni.

Ludmila par savu sirdslietu saka: “Mans sapnis piepildījās! Es nonācu līdz savai sirdslietai – siera vārīšanai. Esmu laimīga! Pēc divu gadu nemītīgās darbošanās manā piedāvājumā parādījās jauni sieri, kas bija izturēti 3–4 nedēļas. Cietais siers, kam nepieciešama ilgāka nogatavināšana, tiek turēts 6–12 mēnešus. Foršās siera bumbiņas, kas apbērtas ar dažādām garšvielām, nobriest, sākot ar vienu mēnesi un līdz pat vienam gadam. Cepšanai paredzētais siers gatavojas uz grila. Jaunajiem sieriem izmantoju dažādas garšvielas: čili piparus, amoliņu, kaltētus tomātus, Provansas augus u. c. Man patīk vadīt degustācijas, stāstīt tūristiem, cik daudz prieka man rada pats siera vārīšanas process. Atskatoties pirms pāris gadiem, varu teikt, ka galvenā vērtība ir cilvēki, kas visu šo laiku bija līdzās, darbojās, atbalstīja vai vienkārši teica: “Veiksmi!”

Ja gadās būt Krāslavas pusē, noteikti aicinu apmeklēt Ludmilas Peculevičas saimniecību, lai priecātos par siera maģiskajām garšām, dabas burvību un pašas saimniecības harismu.

Priecājamies par sadarbību ar ikvienu biroja klientu, savukārt, Ludmilai vēlām veiksmi, radošumu, neizsīkstošu enerģiju jaunu siera garšu radīšanas procesā. 



Terēza BRAZEVIČA,
LLKC Krāslavas biroja
uzņēmējdarbības
konsultante
tāl. 65681104, e-pasts:
tereza.brazevica@llkc.lv

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

No 2024. gada 1. janvāra minimālā mēnešalga normālā darba laika ietvaros būs 700 eiro apmērā.

Tas bija paredzēts Darba likuma pārejas noteikumu normās, un attiecīgas izmaiņas ir veiktas arī MK 2015. gada 24. novembra noteikumos Nr. 656 “Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba

laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu”.

Līdz ar minimālās mēnešalgas maiņu, mainās arī minimālā stundas tarifa likme. Lai minimālā stundas tarifa likme katram mēnesim nebūtu pašiem jāaprēķina, aprēķins parasti ir pieejams Labklājības ministrijas mājaslapā. Tā kā MK noteikumu grozījumi izdarīti tikai nesen, tad publikācijas tapšanas brīdī minimālās stundas tarifa likmes

MINIMĀLĀ ALGA BŪS 700 EIRO

2024. gadam vēl nebija pieejamas.

LV portālā ir sagatavots apkopojums par to, kādus maksājumus skar minimālās darba samaksas izmaiņas. Plašāk: <https://saite.lv/sGYI> 



Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tāl. 63007561

LOPKOPIĒBA

PAR ZEMNIEKU NEKLŪST, BET PIEDZIMST

Saimniecība “Grantskalni” atrodas Bauskas novada Bārbeles pagastā. Tās sākums ir 1991. gadā dibinātā Jāņa tēva – Aivara Auziņa – zemnieku saimniecība. Uz saimniecībā esošās zemes 18 ha un dažu nomas gabalu bāzes tika izkopts 20 augst-
ražīgu slaucamu govju ganāmpulks, pārsniedzot 8 t gada vidējo izslaukumu no vienas govs un uzrādot augstākos kvalitātes rādītājus. Saņemts arī diploms par kvalitatīvāko pienu. Tomēr 2018. gadā Aivars Auziņš nolēma saimniekošanu izbeigt, taču dēls Jānis nolēma iesākt turpināt.

Jānis Auziņš uzaudzis saimniecībā “Grantskalni”. Izglītību ieguvis ārmēs – trīs gadus studējot inženierzinātnes ugunsdrošībā. Diplomam un kvalifikācijai sekoja atbilstoša darba piedāvājumi Lielbritānijā, kas Jānim deva iespēju strādāt attālināti. Atgriežoties Latvijā, jaunietis pārcēlās uz dzīvi Rīgā, bet lauku “gars” neizdzīva un zeme saista.

Ierosme saimniekot laukos, protams, nākusi no tēva, jo saimniecībā tika saglabāta visa lauksaimniecības tehnika. Māte gan norādījusi, ka ar labu izglītību labāk būtu turpināt iesāktu darbu. Bet Jānis saka: “Par zemnieku neklūst, par zemnieku piedzimst”, jo jau četrus mēnešus vecumā esot tēvam līdzīgu traktorā braucis. Ne tikai zeme, bet arī saimniekošanas gēns ir ticis mantots. Galu galā, katram ir jānodarbojas ar to, kas uzrunā un sagādā gandarījumu.

2020. gadā jaunā lauksaimnieka rīcībā bija 28 ha, tostarp 10 nomāti. Ar katru gadu apsaimniekojamās platības tika palielinātas, sasniedzot 100 ha apjomu. Protams, pieejamā lauksaimniecības zeme nav tā labākā, jo lielās saimniecības visus labākos laukus jau apstrādā.

Mērķis ir palielināt saimniekošanu tādā apmērā, lai nebūtu jāstrādā divos darbos. Pagaidām tas vēl nav izdevies, darbi tiek apvienoti. Jānis rēķina, ka 80 ha ir optimālais apjoms, kas ar pieejamo lauksaimniecības tehniku ir apstrādājams. Šis ir smagākais brīdis, jo jāpieņem lēmums un ir jāiegulda papildu līdzekļi, lai apstrādātu zemi kas jau ir, un turpinātu attīstību.

Šogad ar LLKC Bauskas biroja atbalstu Jānis piedalījās LAD projektā “Atbalsts ieguldījumiem mazās lauku saimniecībās”, un līdzīgus projektus



Jānis Auziņš ar ģimeni

plāno īstenot arī turpmāk. Pašreiz vēl zeme ir pieejama un saimniecība ir paplašināma, to Jānis realizēs par saviem līdzekļiem, bet finansiālais atbalsts tehnikas un aprīkojuma iegādei būs jāpie-
saista ar projektu palīdzību.

Jānis arī piedalījās LLKC organizētajās mācībās jauniešiem “Laukiem būt!” un apmeklēja LLKC organizētos seminārus. LLKC tālmācību kurss pabeidza lauksaimniecības pamatus un augu aizsardzības kursus. Mācībās tiek nostiprinātas un paplašinātas zināšanas, lai iegūtie resursi tiek izmantoti efektīvi un ilgtspējīgi. Ar saimnieciskiem risinājumiem “Grantskalni” var lepoties! Piemēram, mēslu krātuve ir pārveidota par tehnikas novietnes angāru, kuru arī izmanto īslaicīgai graudu uzglabāšanai. Siena šķūnis ar izbetonētu grīdu kalpo kā tehnikas un graudu novietne un graudu pirmapstrādes punkts.

Neizpratni jaunais saimnieks pauž par to, kā vienā saimniecībā, ieviešot ilgtspējīgu lauksaimniecības produkcijas ražošanas modeli, var ievērot gan minimālo augsnes apstrādi, gan samazināt augu aizsardzības līdzekļu lieto-



Mēslu krātuve pārveidota par angāru

šanu. Ar kādām metodēm lai ierobežo kaitīgo organismu izplatību, ja gan ķīmiskie, gan mehāniskie ierobežošanas pasākumi tiek ierobežoti? Jo augsnes apstrāde ir tas, kas var aizstāt augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, un otrādi.

Lauksaimniecības uzskaiti Jānis sāka, pierakstot darbības kladēs, bet vēlāk sāka visu vadīt Excel programmā. Tagad Jānis izmanto LLKC radīto lauksaimniecības uzskaites sistēmu “Mans lauks”. Protams, pie tās vēl esot jāpiestrādā jo, programmā ir daudz “mazu bērnu slimību”. Bet pamats esot iepaticies, jo programma efektīvi veidota tā, lai tajā var darboties arī ar telefonu. Tagad Jānis cenšas pilnībā pāriet uz “Mans lauks” uzskaites programmu, jo tajā varēs veikt pilnīgi visas uzskaites – tā varēs ērti pārvaldīt visus ražošanas procesus, sekot līdz finanšu plūsmai un apkopot nepieciešamos datus iesniegšanai valsts institūcijām.

Saimniecībā pamatā audzē kviešus, rudzus, zirņus, auzas un nākamgad plāno arī uzsākt griķu audzēšanu. Tehnikas kapacitāte ir ierobežota, tāpēc ir jāpagarina ražošanas cikls. Plānots arī mēģināt audzēt pupas un ziemas miežus. Protams, viens pats jau visu nevar izdarīt un galvenais palīgs ir ģimene un tuvākie radi, kas arī tiek iesaistīti saimniecības darbos. **LL**



Kristaps STALLĪTS,
LLKC Bauskas biroja
uzņēmējdarbības
konsultants
tāl. 20267734
e-pasts: kristaps.stallits@llkc.lv

Foto: no ģimenes arhīva

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

ZIRGKOPIĀ

MŪSU SPĒKS IR KOMANDĀ

Ligija Biteniece daudz darījusi pajūgu braukšanas attīstībā Latvijā, bet tagad liek lietā savu enerģiju, lai organizētu zirgu skates sadarbībā ar Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociāciju (LŠZAA).

Svarīgi sadalīt savus spēkus

– Jau daudzus gadus skašu organizatoru komandā redzams jūsu vārds. Kāds ir šīs sabiedriskā amata “tituls” un kādi reālie pienākumi?

– Mans “tituls” ir projekta vadītāja asistente. Pienākumi – kopā ar LŠZAA valdes priekšsēdētāju Aiju Lusi īstenojam šos pasākumus. Manā pārziņā ir vairāk ar skates norisi praktiski saistītās lietas. Lai pati skates diena būtu izdevusies un visiem būtu gandarījums par pasākumu, ir ļoti daudz mazu lietiņu un nianšu, kas jāparedz un jāuzrauga. Ja sagatavošanās periodā vairāk darbojamies divatā, tad pasākuma dienā jau ir ap 30 iesaistīto personu. Svarīgi ir sadalīt savu enerģiju un spēku, lai to visu jau neesi iztērējis sagatavošanās periodā un pasākuma dienā vairs nav spēka pat priecāties par rezultātu.

– Kāpēc izvēlējāties sevi realizēt šādā jomā?

– Līdz šādam pasākumam ir iets mažiem solīšiem, un kā viens no tiem bija sešu gadu dalība Rīgas svētkos ar pasākumu “Zirgi senāk un tagad”. Tas bija man sirdij tuvs un izlolots pasākums, un ļoti patika. Tā bija iespēja parādīt pilsētas iedzīvotājiem, tās viesiem zirgu, zirgu pilsētvidē – tuvu, pat ļaujot tam pieskarties. Zirgi tika demonstrēti dažādās izpausmēs un pielietojumā.

Apzināties zirgu kvalitāti un nebaidīties

– Kas zirgaudzētājiem jāņem vērā, gatavojoties šādām skatēm?

– Apzināties savu zirgu kvalitāti un nebaidīties pieteikties. Saprast, uz kurieni tu dodies. Svarīgi painteresēties par pasākuma konceptu, norisi un atlases kritērijiem. Vajadzētu iepazīties ar visu mūsu sniegto informāciju par skates norisi – nolikumu un vadlīnijām, kuras izstrādājam plaši un rūpīgi. Dalībniekiem piedāvājam palīgmateriālus un cenšamies sniegt detalizētu informāciju, lai viss būtu saprotams. Svarīgi apzināties, pie kā vēl ir jāstrā-



Foto: no Ligijas Bitenieces personīgā arhīva

Ligija Biteniece, kura piedalās vairākos ar zirgkopību saistītos projektos

dā, lai maksimāli labi spētu parādīt sava zirga spējas šajā īsajā demonstrējuma laikā. Neatstāt zirga sagatavošanu uz “pēdējo brīdi” un atcerēties, ka šādos pasākumos zirga izskatam jāatbilst “izstāžu kondīcijai”.

Uzlabojusies zirgu prezentācijas prasme

– Kā vērtējat mūsu audzētāju sniegumu pēdējo gadu skatēs?

– Esot šajā, organizatoriskajā pusē, redzu, kā šo gadu laikā mainās dalībnieku attieksme pret pasākumiem un ir uzlabojusies zirgu sagatavošana, to prezentācijas prasme. Katru gadu cenšamies uzlabot skates norisi un ieviest kādas jaunas nianšes, lai katra gada pasākums būtu īpašs.

Līdzdalība meikatonā “AgriTech”

– 2022. gadā piedalījāties LLKC un LBTU organizētajā meikatonā “AgriTech” ar ideju par zirgu mēslu apsaimniekošanu. Vai ideja nokļuvusi tuvāk savai īstenošanai?

– Ideja par dalību meikatonā “AgriTech” pieder Agnesei Bērziņai, un arī tas, ka zirgu kūtsmēslu utilizēšanas problēmu vajadzētu risināt videi draudzīgā veidā un no šiem kūtsmēsliem radīt produktu ar pievienoto vērtību. Piedalījos, jo šī problēma tiešām ir aktuāla un pasākums šķita ļoti vērtīgs, kurā ar zinošu mentoru palīdzību un tehnisko

nodrošinājumu cerējām gūt atbildes uz daudziem neskaidrajiem jautājumiem. Arī šobrīd turpinām darboties šajā jomā. Patlaban notiek sadarbība ar Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes pētniekiem, kuri veic padziļinātu pētniecisko darbu saistībā ar izejvielu. Tiek pētīts, vai tie būtu vērtīgi kā mēslojums, cik pilnvērtīgi noderētu dažādiem kultūraugiem. Šogad izveidojusies laba sadarbība ar LLKC projektu vadītāju/konsultanti Terēzi Riekstiņu, kura mums palīdz ar padomiem un noturēt pareizu “kursu” šajos procesos.

Nepārtraukti jāmācās

– Kāda ir jūsu pamatzīlība un vai tā nodereja projekta tapšanas procesā jeb tas bija tikai entuziasms?

– Esmu beigusi Latvijas Lauksaimniecības universitāti, iegūstot bakalaura grādu lauksaimniecības specialitātē, bet pirms tam – Paula Lejiņa Saulaines sovhoztehnikumu specialitātē zootehniķis. Projektā, protams, noder zināšanas par lauksaimniecību un izpratne par procesiem tajā, bet, ja vērtē kopumā, tad šajā laikā kopš studijām viss ir attīstījies un mainījies. Ja gribam domāt nākotnē par šādām biznesa iespējām, tad vēl ir ļoti daudz jomu, kas jāapgūst: uzņēmējdarbība, grāmatvedība, mārketinga – jo bez pamatzināšanām neiztikt. 

Dace Millere, saīsināti no žurnāla “Latvijas Lopkopis” novembra numura

MEŽSAIMNIECĪBA



Lauku atbalsta dienests no 2024. gada 2. janvāra līdz 2. februārim ir izsludinājis projektu iesniegumu pieņemšanu intervencēs “Ieguldījumi ilgtspējīgai mežsaimniecībai” un “Atbalsts meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai un uzturēšanai” (MK noteikumi Nr. 561). Šo aktivitāšu mērķis ir veikt meža ieaudzēšanu, atjaunošanu un nomaīņu, kā arī paredzēt atjaunoto un ieaudzēto platību agrotehnisko kopšanu un jaunaudžu retināšanu.

Intervencē “Ieguldījumi ilgtspējīgai mežsaimniecībai” publiskā finansējuma apmērs ir 13,5 miljoni eiro. Līdzekļus paredzēts novirzīt šādām aktivitātēm:

- jaunaudžu retināšanai un mežaudžu nomaīnai – 8 miljoni eiro;
- meža ieaudzēšanas aktivitātei – 2 miljoni eiro;
- meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošanai – 3,5 miljoni eiro.

Intervencē “Atbalsts meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai un uzturēšanai” kopējais finansējums – 3,4 miljoni eiro. Tas paredzēts visu stādīto mežaudžu agrotehniskai kopšanai.

Iesniegto projektu īstenošanas termiņš, ja tiek veikta jaunaudžu retināšana un/vai meža ieaudzēšana vai nomaīna (bez turpmākās kopšanas), ir 2025. gada 1. aprīlis. Ja plānotas agrotehniskās kopšanas, tad 2027. gada 1. aprīlis.

Lai pretendētu uz atbalstu, pirmajā projektu iesniegumu kārtā Meža apsaimniekošanas atbalsta intervencu plāns Valsts meža dienestam saskaņošanai iesniedzams kādā no trim veidiem:

- izmantojot Meža valsts reģistra ģeogrāfiskās informācijas sistēmu (plānota Valsts meža dienesta organizēta apmācība);
- elektroniski parakstīta dokumenta formā;
- papīra formā.

Pretendents Meža apsaimniekošanas atbalsta intervencu plānā veic

PIEEJAMS ATBALSTS MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARĒ



atzīmi, ja, veicot ieaudzēšanu, atjaunošanu un nomaīņu, plānotas agrotehniskās kopšanas.

Vēršam uzmanību uz to, ka zemes vienībā, kurā plānots īstenot intervenci Meža likumā noteiktajā termiņā, mežam ir jābūt inventarizētam atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas apriti.

Tāpat kā iepriekš, plāna atbilstību attiecīgās intervences īstenošanas nosacījumiem izvērtēs un lēmumu par intervencu plāna saskaņošanu vai noraidīšanu pieņems Valsts meža dienests. Saskaņotais plāns kopā ar projekta iesniegumu pretendents elektroniski būs jāiesniedz Lauku atbalsta dienesta elektroniskās pieteikšanās sistēmā (LAD EPS).

Plašāka informācija par projekta nosacījumiem pieejama mājaslapā lad.gov.lv sadaļā: Atbalsta veidi>Projekti un investīcijas>Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam (KLP) intervences (atbalsta pasākumi)>LA7, LA8.

Valsts meža dienesta interneta vietnē plānots ievietot video pamācību, kā iesniegt Meža apsaimniekošanas atbalsta intervencu plānu, izmantojot Meža valsts reģistra ģeogrāfiskās informācijas sistēmu. Lauku atbalsta dienesta interneta vietne tiks papildināta ar metodiku par dokumentu aizpildīšanu. Aicinām sekot līdzi aktualitātēm atbilstošajās interneta vietnēs.

Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki piedāvā saistīto in-

formāciju un konsultācijas, veicot arī meža izvērtēšanu atbalsta saņemšanas nosacījumiem, nepieciešamības gadījumā īpašumu apsekojot dabā. Izstrādājam atbalsta projektu dokumentāciju, kā arī sagatavojam projekta atskaites. Plašāk lūdzam interesēties, sazinoties ar tās MKPC nodaļas darbiniekiem, kuru darbības teritorijā atrodas meža īpašums. MKPC nodaļu kontakti atrodami www.mkpc.llkc.lv sadaļā Speciālisti.

Jāinformē par iepriekšējā gadā veikto mežsaimniecisko darbību

Saskaņā ar Meža likuma 29. panta otro daļu meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir katru gadu līdz 1. februārim informēt Valsts meža dienestu par iepriekšējā kalendārā gadā veikto mežsaimniecisko darbību, tostarp veikto koku ciršanu.

Informāciju var iesniegt jebkurā Valsts meža dienesta mežniecībā, sūtīt ar pasta starpniecību vai elektroniska dokumenta formā, kā arī iesniegt tiešsaistē Meža valsts reģistrā – <https://gis.vmd.gov.lv>

Lai atvieglotu pārskatu iesniegšanu tiešsaistē Valsts meža reģistrā, ir sagatavota video pamācība, kas kopā ar citām instrukcijām ir skatāma Valsts meža dienesta mājaslapā: <https://www.vmd.gov.lv/lv/video-instrukcijas>.

Rita Daščiora,

MKPC Rīgas reģionālās nodaļas vecākā mežsaimniecības konsultante

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

EIROPAS LABĪBAS UN PIENA REĢIONI

Graudaugi un piens ir galvenie lauksaimniecības produkti ES. Graudaugu kopējās produkcijas vērtība ES 2021. gadā bija 64,4 miljardi eiro, bet piena – 58 miljardi eiro, un šie divi produkti veido nedaudz mazāk par 30% no kopējās lauksaimniecības produkcijas vērtības.

Lielākie labības ražotāji – Spānijā un Francijā

ES statistikas birojs statistikas teritoriālo vienību nomenklatūras (NUTS 2) 2. līmenī klasificējis 10 reģionus, kuros 2021. gadā tika audzēta labība, kuras vērtība pārsniedza 1 miljardu eiro. Visvairāk labības saražots Kastīlijā un Leonā Spānijā (2,3 miljardi eiro). Šiem reģioniem seko Francijas centrs – Valdeluāras reģions (2,2 miljardi eiro). No pārējiem 8 reģioniem, kas 2021. gadā ražoja labību, kuras vērtība pārsniedza 1 miljardu eiro, vēl 4 reģioni bija Francijā (Šampanja-Ardēni, Luāras apgabals, Pikardija un Puatū-Šaranta),

2 Rumānijā (Dienvidaustrumi un Dienvidi-Muntēnija), lielākā daļa Lietuvas un vēl viens reģions Spānijā (Aragona).

Atsevišķos reģionos lauksaimniecība bija īpaši orientēta uz labības ražošanu, pat ja tie nebija lielākie graudaugu audzēšanas reģioni. Bija 4 reģioni, kuros labības produkcijas vērtība bija vismaz 40% no kopējās lauksaimniecības produkcijas vērtības. Starp tiem 3 bija Bulgārijā – Ziemeļrietumi (53,7%), Ziemeļu centrālā daļa (47,6%), Ziemeļaustrumi (44,5%) un 1 Francijā – Ildefransa (42,8%).

Vēl bija 17 ES reģioni, kuros labības vērtības īpatsvars kopējā lauksaimniecības izlaidē svārstījās no 30 līdz 40%. Vispārīgi runājot, lielākā daļa šo reģionu tika sagrupēti ES austrumu pusē, sākot no Bulgārijas (1 reģions) līdz Rumānijai (2 reģioni), Ungārijas (4 reģioni), Slovākijas (2 reģioni), Čehijas (3 reģioni) līdz Lietuvai.

Visvairāk piena – Dienvidīrijā

Reģions, kurā 2021. gadā saražoja vislielāko piena vērtību, bija Īrijas

dienvidi (2,4 miljardi eiro), kam sekoja Bretaņa Francijā (2 miljardi eiro) un Lombardija Itālijā (1,8 miljardi eiro). Vēl 5 reģioni ražoja pienu vismaz 1 miljarda eiro vērtībā: Luāras apgabals un Lejasnormandija Francijā, Vēzere-Emsa un Šlēsviga-Holšteina Vācijā un Galisija Spānijā.

Bija arī citi reģioni, kur piena lopkopība un piena ražošana bija galvenais lauksaimniecības veids, pat ja tie nebija lielākie ražotāji. 2021. gadā bija 8 reģioni, kuros piena produkcijas vērtības daļa bija vismaz 40% no kopējās lauksaimniecības produkcijas vērtības: Frīzlande Nīderlandē (47,3%), Azoru salu autonomais apgabals Portugālē (46,0%), Franskontē Francijā (45,6%), Dienvidu reģions Īrijā (43,5%), Zalcburga un Forarlberga Austrijā (katrā 43,5%), Ziemeļsomija un Austrumsomija (42,7%) un Kantabrija Spānijā (41,3%).

Plašāk: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20231130-1>

BRĪVĀS TIRDZNIECĪBAS LĪGUMS AR JAUNZĒLANDI

ES 27. novembrī pabeidza politiskās procedūras, lai ratificētu vērēnīgo brīvās tirdzniecības nolīgumu (BTN) ar Jaunzēlandi. ES Padomes lēmums pieņemts mazāk nekā nedēļu pēc tam, kad Eiropas Parlaments deva savu piekrišanu.

Paredzams, ka darījums ES uzņēmumiem samazinās nodevas par aptuveni 140 miljoniem eiro gadā. Rezultātā paredzams, ka divpusējā tirdzniecība desmit gadu laikā pieaugs par līdz pat 30%, ES eksportam pieaugot līdz 4,5 miljardiem eiro gadā. Paredzams, ka ES investīcijas Jaunzēlandē pieaugs līdz 80%. Šis nozīmīgais nolīgums ietver arī bezprecedenta ilgtspējības saistības, tostarp Parīzes klimata nolīguma un darba pamattiesību ievērošanu.

Tirdzniecības nolīgumi ir daļa no ES atvērtās tirdzniecības jeb “partnerības” pieejas, kas ir viens no trim jūnijā iesniegtās Eiropas Ekonomiskās drošības stratēģijas mērķiem. Šis nolīgums stiprina ES iesaisti stratēģiski un ekonomiski nozīmīgajā Indo-Klusā okeāna reģionā.

Ko paredz brīvās tirdzniecības lī-

gums? Kad līgums būs spēkā, tas nosaka:

- atcelt visus tarifus galvenajam ES eksportam uz Jaunzēlandi, piemēram, cūkgaļai, vīnam un dzirkstošajam vīnam, šokolādei, cukura konditorejas izstrādājumiem un cepumiem;
- atvērt Jaunzēlandes pakalpojumu tirgu tādām nozarēm kā finanšu pakalpojumi, telekomunikācijas, jūras transports un piegādes pakalpojumi;
- nodrošināt nediskriminējošu attieksmi pret ES investoriem Jaunzēlandē un otrādi;
- uzlabot ES uzņēmumu piekļuvi Jaunzēlandes valsts iepirkuma līgumiem par precēm, pakalpojumiem, darbiem un darbu koncesijām;
- aizsargāt gandrīz 2000 ES vīnu un stipro alkoholisko dzērienu nosaukumus, piemēram, *Prosecco*, *Polish Vodka*, *Rioja*, *Champagne*, *Tokaji*;
- aizsargāt 163 visslavenākos tradicionālos ES produktus (ģeogrāfiskās izcelsmes norādes), piemēram, *Asiago*, *Feta*, *Comté* vai *Queso Manchego* sierus, *Istarski pršut* šķiņķi, Lībekas marcipānu vai Elia Kalamata olīvas;
- atvieglotu datu plūsmas, paredza-

mus un pārredzamus noteikumus digitālajai tirdzniecībai un drošu tiešsaistes vidi patērētājiem;

- novērst nepamatotas datu lokalizācijas prasības un uzturēt augstus personas datu aizsardzības standartus;
- palīdzēt mazajiem uzņēmumiem vairāk eksportēt, izmantojot īpašus nodaļu atvieglojumus maziem un vidējiem uzņēmumiem;
- samazināt atbilstības prasības un procedūras, lai nodrošinātu ātrāku preču plūsmu;
- aizsargāt un īstenot intelektuālā īpašuma tiesības, saskaņojot tās ar ES standartiem saskaņā ar Jaunzēlandes saistībām.
- Nolīgumā ņemtas vērā jutīgo ES lauksaimniecības nozaru intereses, tostarp vairāku piena produktu, liellopu un aitu gaļas, etanola un cukurkukurūzas jomā. Šajās nozarēs tirdzniecība netiks liberalizēta. Tā vietā līgums atļaus nulles vai zemāka tarifa importu no Jaunzēlandes tikai ierobežotā apjomā (izmantojot tā sauktās tarifu likmju kvotas).

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2024. GADA JANVĀRĪ

Termini, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti, iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

		Terminš	Decembris							Janvāris							Februāris															
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaisītu darbību radīšanā un attīstīšanā (vēsturisko pakalpojumu sniedzējiem lauksaimniecības dzīvniekiem)																															
	Informācijas iesniegšana VAAD LIZ pārvaldības sistēmā (lauku vēstures datu ievade)																															
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																															
	Nodokļa samaksas termiņš																															
	Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																															
	Termiņš, līdz kuram jānīformē VID, ja 2024. gadā vēlas izmantot 137. panta īpašo kārtību (kases principu)																															
	Termiņš, līdz kuram jānīformē VID, ja 2024. gadā vairs NEvēlas izmantot 137. panta īpašo kārtību (kases principu)																															
	Termiņš, līdz kuram jānīformē VID, ja taksācijas periods 2023. gadā mainās no mēneša uz ceturksni																															
Mikrouzņēmumu nodoklis	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																															
	Nodokļa samaksas termiņš																															
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																															
	Nodokļa samaksas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																															
	Termiņš 2024. gada ienākuma prognozēšanai PAŠNODARBINĀTAJIEM																															
	Darba devēja ikmēneša ziņojums																															
Dabas resursu nodoklis	Nodokļa samaksas termiņš - darba devējiem																															
	Dabas resursu nodokļa pārskats																															
Darījumu kvītis	Nodokļa samaksas termiņš																															
	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																															
Skaidras naudas deklarēšana	Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																															
	Deklarācija par skaidrā naudā veiktajiem darījumiem ar fiziskajām personām 2023. gadā																															
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām 2023. gadā																															
	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām iepriekšējā mēnesī																															
	Nodokļa samaksas termiņš																															
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																															
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par gadu) - ja ienākums no kapitāla pieauguma ceturksnī NAV pārsniedzis 1000 eiro																															
	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																															
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Nodokļa samaksas termiņš																															
	Gada pārskats par 2023. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu; mikro un mazām sabiedrībām)																															

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

LABS DŽENTLMENĀ KOMPLEKTS SAIMNIEKOJOT

Zlūkās dzīvojošais Olafs Rustants audzē gaļas šķirnes liellopus un izvēlēties bioloģisko saimniekošanas veidu. Tas vietā, kur apkārtne citi neno-
darbojas ar intensīvo lauksaimniecību, ir labs risinājums, turklāt pievienotā vērtība ir rūpes par vidi un 130 dzīvniekiem.

Vispirms zemnieks aicina apskatīt ganāmpulku, un pārsteidz tas, ka liellopi ir draudzīgi. Bullis Robčiks pat pienāk, lai pamielotos ar saimnieces Ilzes atnes-
to maizi. Šajā saimniecībā dzīvnieki ir pieradināti pie cilvēkiem un neizbēstas pat tad, ja tuvojās nevis mājiņieki, bet viesi. Agrāk arī Olafs “Zemniekos” bija ciemiņš, kad zēns no Vārves atbrauca ciemos uz laimīgo zemi pie vecmāmiņas Annas. “Viņa mani vienmēr gaidīja un garšīgi gatavoja ēst. Man nelika dikti strādāt. Bija savi stūriši, kuros nolīdu un lasīju grāmatas, man bija savs “parks” un velomaršruti. Mēs ar Ilzi šurp dzīvot atnācām astoņdesmito gadu beigās, bet varbūt deviņdesmito sākumā – tā precīzi neatceros. Vecmāmiņa jau tad bija veca, bet es labprāt atgriezos savā bērnības dienu zemē. Tolaik te vajadzēja agronomu, bet tad modē bija arī kāpostu audzēšana. Vecmamma bija priecīga, traktora jau tad mums nebija, iejūdzām zirgu. Iestādījām tos kāpostus, bet nekas tur neizauga, tāpēc es ņēmos pa kolhozu, bet tas ātri vien izjuka,” atceras Olafs. Kad viņa ģimene pārcēlās uz Zlēkām, bija piedzimis Krišs, pēc tam viņam pievienojās brāļi Matīss, Dāvis un Emīls Toms.

Palīdz dēli

Dēli, auguši mīlestības pilnā vidē, tagad vienmēr ir klāt, ja vecākiem nepieciešama palīdzība, turklāt paņem līdzī arī savus draugus. Vasarā puīši atvaļinājuma laiku pavada pie vecākiem, jo sie-
na talkās bez viņiem neiztikt. Divu, trīs nedēļu laikā tiek saīti 2000 ruļļi.

“Tas ir diezgan nopietni. Mūsu pārziņā ir ap 300 ha zemes, tāpēc raujam dienu un nakti, līdz siens ir savākts. Tas, ka dēli izauguši tieši tādi, ir sievas Ilzes nopelns. Cepuri nost arī Ugāles vidusskolai, kurā puīši mācījās!” uzsver zlēcenieks.



Foto: Inga Andra Leigute un saimniecības arhīvs

Olafs Rustants uzskata: “Uzņēmējdarbībai laukos nepietiek ar to, ka tev ir griba un zināšanas. Vajag arī zemi, tehniku un naudu”

Pirms astoņiem gadiem Rustanti saņēma 15 000 eiro, kas bija paredzēti mazo lauku saimniecību attīstībai.

Izmanto projektu iespējas

“Mums bija kādi desmit lopiņi, minētā programma gāja gaisā, un mēs izdomājām, ka vajadzētu pamēģināt, jo mums, piemēram, nebija traktora. Te netālu dzīvo labs cilvēks Nauris, viņš man aizdeva tehniku, bet cik ilgi tā dzīvosi? Tolaik man vēl bija algots darbs, tomēr gribējās kaut ko savu. Tie 15 000 eiro ļāva nopirkt traktoru un inventāru – tā saimniekošana jau kļuva nopietnāka. Vajadzēja palielināt ganāmpulku, izmantoju “ALTUM” atbalstu, un iegādājāties Līvānos 21 gotiņu un vienu bulli. 2019. gadā sāku darboties tikai

saimniecībā, Krišs tobrīd bija finansiāli atspēries un varēja palīdzēt mums, vecākiem. Redz, lopkopība nedod ātru peļņu, ir jāgaida, līdz ieguldītais nāk atpakaļ. Pamazām augām un gājām bioloģiskās saimniecības virzienā, jo mūsu variantā, kad audzējam gaļas šķirnes liellopus, nav nemaz tik daudz iespēju aizrauties ar ķīmijas lietošanu. Tas ir tāds labs džentelmeņa komplekts,” smaidot saka Olafs, precizējot, ka 300 ha zemes ir gan pašu īpašums, gan nomāti gabali. Viņš saskaitījis, ka visu platību veido 50 lauki. Pašreiz ganāmpulkā ir 130 liellopu, tostarp divi bulļi ar tādu aprēķinu, ka katram no tiem jāaplecina 45–50 govju. Grūsnie dzīvnieki uzturas dzemdību zonā, un

► 16. lpp.

◀ 15. lpp.

saimnieki katru dienu iet apskatīties, vai netuvojas dzemdību laiks.

“Mēs ar Ilzi uzskatām, ka mums ir jābūt klāt šajā procesā, jo negribam, lai teļš piedzimtu kaut kur krūmos un mums tas būtu jāvelk no turienes laukā. Govīm mēdz gadīties pēcdzemdību stress, kad tās aizskrien prom no teļa un tad sāk to meklēt, apjukumā nespējot atrast. Sievai ir tradīcija dot dzemdējušām govīm sīpolus ar miltiem, jo tad labāk savēlkoies dzemde. Kad teliņam ir trīs, četras dienas, tas tiek pie krotālijām un tiek sūtīts uz bērmudārzu, kurā uzturas nedēļu vai divas, lai pēc tam dotos uz pamata ganāmpulku. Būsim godīgi – lopam jau mūs nevajag, viņš var iztikt arī bez draudzēšanās, bet mums šādas attiecības nāk tikai par labu gan tad, kad dzīvnieki ir jādakterē, gan tad, kad jāpārved uz ganībām. Tāpat jau gadās, ka kaut ko palaižam garām, piemēram, iekaist kāds nags, un tad ir pārdzīvojumi. Par laimi, mums ir labs veterinārārsts Viesturs Polencs, kurš palīdz, kad vien vajag.”

Sadarbojas ar izsoļu namu

Olafs sadarbojas ar izsoļu namu Neretā – pēc tam Zlēkās izaudzētos lopus nobarojot Polijā. Parasti no “Zemniekiem” tiek aizvesti sešus mēnešus veci



Gaļas liellopi tiek audzēti bioloģiski

bullīši, kuru vidējais svars ir 300 kg. Reizēm uz izsoļu namu dodas arī telītes, jo Rustanti nevar bezgalīgi palielināt lopu skaitu. Tad pietrūks barības, ganību, turklāt saimniecībā ir divi bulļi – ja ganāmpulks būtu lielāks, vajadzētu trešo. Ir labi tā, kā ir, turklāt jāreķinās arī spēkratu daudzumu saimniecībā. To skaitu Rustanti salīdzinoši nesen papildināja, iesaistoties lauksaimnieku atbalsta pasākumā “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” ar LLKC Ventspils biroja speciālistu atbalstu. Olafu piesaistīja labie nosacījumi un tas, ka varēja iegādāties tieši to, ko vajadzēja. Tā tika iegādāts traktors, arkls, frēze, jo iepriekšējie aģregāti savu laiku jau bija nokalpojuši.

Patīk pats darba process

“To, ko mēs te, saimniecībā, darām, varētu dēvēt par lietderīgi pavadītu laiku. Mums patīk pats darba process. Reizēm ar Ilzi pat šķendējamies, kā un ko vajadzētu darīt. Dažkārt taisnība ir vienam, dažkārt – otram. Apstaigājot savu ganāmpulku, pozitīvi uzlādējamies. Jā, mēs esam pārtikuši, tomēr, es teiktu, ka lopu audzēšana ir mūsu vaļasprieks, un prieks, ka dēli saprot, ka tikai darot var kaut ko panākt. Nekas no gaisa nekrīt. Mēs ar Ilzi gribētu, lai puīši vienmēr būtu atbalsts cits citam, un tikai priecāsimies, ja kāds gribēs nākt strādāt šeit, izdomājot savus knifus, kā saimniekot daudzveidīgāk. Uzņēmējdarbībai laukos nepietiek ar to, ka tev ir griba un zināšanas. Vajag arī zemi, tehniku un naudu. Es jau minēju, ka gaļas šķirnes liellopu audzēšana ir ilgtermiņa pasākums un vispirms ir vairā-

kus gadus jāiegulda, un tikai tad nāks peļņa. Mēs ar Ilzi tomēr esam vienojušies arī par laiku darbam un atpūtai, jo nedrīkst būt tā, ka mēs nespēkā ierāpojam mājās. Ir jāprot apstāties, jo vienmēr būs, ko darīt. Šajā brīdī audzējam liellopus, bet jūs atbrauksiet pie mums pēc vairākiem gadiem, un mēs varbūt darīsim kaut ko citu. Viss plūst, viss mainās.”

Izmanto LLKC pakalpojumus

Pašlaik nopietns darbs ir LLKC Ventspils konsultāciju biroja ekonomikas konsultantei Sandrai Celai, kura strādā ar lauksaimniecības uzņēmuma pārvaldības sistēmu “Mans lauks”, kur ievadīt informāciju par Rustantu ģimenes pārvaldībā esošiem vairāk nekā 70 laukiem un atbalstam pieteiktiem 270 ha zemes, ir gana nopietns izaicinājums kā saimniekam, tā konsultantam, bet darbs notiek un rezultāts neizpaliks. 

Marlena Zvaigzne



“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
 Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
 Tālrunis: 63050220
 Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
 “Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
 Reģistrācijas Nr. 000740319
 Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
 “Lauku Lapa” var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163
 Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.